

Iktatószám		Budapestre vonatkozó ujságcikkek	Osztályozás
			Tárgy 378.27
		Szerző Rubin L.	Hely
		Cím Diáknymor	Idő "1914"
Forrás: <i>az Ujság</i>		Személy	
Bp.	1914 III/7	Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	

Diáknymor.

— A diáklakás kérdéséhez. —

Évek óta tartó elégedetlenség robbant ki azokban a rögtönzött tantermi gyűlésekben, a melyek az idén az egyetemi hallgatók mozgalmi életét olyan elütővé teszik a politikai és világnézet viták szokásos képétől. Évtizedek óta nem volt igazságosabb és általánosabb érdekű mozgalom a budapesti egyetemen, mint a mely most a diáknymor kérdése körül egy táborba tömörítette a pártokra és részekre tagolt egyetemi polgárságot. Közel háromezer diákaláírás tanusítja, hogy egyetemes érdekről van szó, az a szociális és kulturális program pedig, a melyben minimális kívánságaikat összefoglalták, mozgalmuk komolyságának a bizonyítéka.

Ez a program négy főkérdés körül csoportosul: a diáklakás-ügy megoldása, a könyvtárviszonyok rendezése, a szigorlati díjak és az egyetemi segélyegyletek reformja körül.

Itt ahhoz a kérdéshez szeretnék hozzászólni, a melyet a diákság programjának az élére helyezett: a diáklakás kérdéséhez.

Rektori beszédekben és dékáni megnyitókban majd minden évben hallottuk, hogy a diákság lakásviszonyain segíteni kell, azonban eddig semmi se történt és a budapesti diákság ma is kiuzsorázott zsákmánya és legkedveltebb árucikke a rendezetlen albérlési kereskedelemnek. A pesti diákság ma is piszkos, gyereksírástól hangos, lighthofra nyíló ablakkal ellátott szobákban lakik, s megtörténhetett, hogy egy statisztikai felvétel alkalmával egész sereg diák *ágyrajárónak* vallotta

magát, egy másik sereg pedig válaszában kénytelen volt elmondani, hogy negyed-, ötöd- és hatodmagával lakik egy szobában, ismét mások arról számoltak be, hogy vannak Budapesten olyan diákok is, a kik *ablaktalan* »szobában« laknak. Több mint 800 diák közül csak 12 akadt, a ki egymagában, kétablakos szobában lakott.

Ez a külső kép. Benn, a szobának nevezett helyiségben kiérdemesült butorok, lovagvára emlékeztető kredenczek, recsegő asztalka és filigrán petróleumlámpa teszik lakályossá, kedvessé és czélszerűvé a diákság otthonát. A ki volt már abban a helyzetben, hogy a Józsefváros és Ferencváros kiadó hónapos szobáit végigjárja, a ki ismeri azokat a homályos, konyharól nyíló, íróasztal nélküli, kellemtelen szagu szobákat, a melyekben a nemzet reménye, a diák szobaur lakik, az megérti, hogy mit jelentenek ezek a viszonyok olyan emberekre nézve, a kiknek *az a főfoglalkozásuk, hogy otthon üljenek és tanuljanak.*

Nálunk a diáklakás nyomoruságának a kérdése befolyik az általános lakásinség kérdésébe, de a diákság különös helyzetére való tekintettel szükséges, hogy a szociálpolitikai gondoskodásnak sajátos tárgya legyen. Ez annál inkább megokolt, mert nincs Európa kulturálamaiban még egy egyetemi város, a hol a diákság könyvtárviszonyai annyira tarthatatlanok volnának, mint Budapesten. *Itt a diákság a lakásához van kötve, ha tanulni vagy dolgozni akar, s a kávéházas diákeletnek egyetlen orvosszere: tisztességes és olcsó diáklakásokról való gondoskodás.*

Az újabb időben az egyetem és a főváros vezetősége bé is látta mindezt s több tanácskozást folytattak, de ezek olyan lassan viszik megoldás felé a kérdést, hogy ebben a tem-

póban még egy évtized mulva is jámbor óhaj marad a lakásügy rendezése. E sorok írójának néhány hónappal ezelőtt alkalmá volt beszélni *Kabdebó Gyula* műszaki tanácsossal, a ki a főváros szakbizottsági ülésén a kérdés előadója volt, s a tanácsos ur leplezetlen őszinteséggel mondta:

— Igaz hogy volt már sok tanácskozás a főváros vezetősége és az egyetem rektorai között, de egyelőre még azt se tudjuk, hogy mit építsünk: diákszállót-e, vagy diákothotokat, ha diákszállót, akkor hány szobásat és a szobákban hány ágy legyen? Az én tervem, hogy a műegyetem közelében építsünk egyelőre 300 diák befogadására való szállót, csak magánterv.

A míg nálunk így kezelik a kérdést, addig a nyugati államok mindent elkövetnek, hogy sürgősen segítsenek a bajon.

Ennek a törekvésnek az eredménye az a kongresszus, a melyet az 1913. év májusában Münchenben tartottak. *A müncheni diáklakás-kongresszus* a hivatalos tényezők kezdeményezésére és vezetése mellett tanácskozott. A kongresszus elnöke a müncheni egyetem három rektora volt. Képviselve voltak a minisztériumok, az egyetemek és az egyetemi városok tanácsai. Az egyes kérdések előadói tulajdonilag egyetemi tanárok voltak. A diákszervezetek is elküldték a képviselőiket. A kongresszus hatása meg is látszik Németországban. A diáklakásügy rendezésének egész szakirodalma támadt. Mindenféle statisztikát készítenek és intézményeket teremtenek. *A diáklakás-közvetítést* kiveszik a pedellus jótékonyága alól és az egyetem felügyelete alatt működő diákbizottságokra bizzák. Az egyetem megfelelő hivatalos helviséggel látja el őket.

Több helyen, így például Berlinben, lapot is adnak ki, a mely az üres lakások jegyzékét tartalmazza. Ezeket a lakásokat megvizsgálják és a lapban megjegyzésekkel kísérik. A rossz lakásokat nem veszik fel.

A diáklakás-közvetítés ilyenforma rendezése olyan reform, a mely rögtön megvalósítható, csak alkalmas helyiséget adjon az egyetem, vagy a főváros. A budapesti diákok és főleg diákkisasszonyok épp oly lelkiismeretesen ellátnák a munkát, mint Berlinben.

Ezen a ponton természetesen nem szabad megállni. Az egyetem készítsen a diákság összes életviszonyaira vonatkozólag statisztikai felvételeket, különös tekintettel a lakásviszonyaira. Alapul szolgálhat a Galilei-Kör 1909. évből való statisztikája, a melyet a főváros statisztikai hivatala dolgozott fel s több mint nyolcszáz diákról szól. Még inkább használhatnák azokat a tapasztalatokat, a melyeket az 1910. évi prágai felvétel szolgáltatott. A diákság mindenütt lelkiismeretes és komoly feleleteket adott s a titkosság biztosítása mellett a legkényesebb kérdésekben is őszinte volt. A mintaszerű *prágai statisztika*, melyet hivatalosan, kényszerítőleg vettek föl és az egyetem rektorának az előszavával boosátottak közre, körülbelül kétezer diákról szól és száznál is kevesebb volt a használhatatlanul érkezett kérdőívek száma.

Hogy a diáklakáskérdést mennyire fontosnak itélik mindenfelé s mennyire rendezetlen nálunk, arról az elmondottakon kívül meggyőzhető bennünket még néhány adat.

Angliában majdnem minden diák kollégiumban lakik. (Ezek a college students.) Azok a csekélyszámu diákok, a kik a kollégiumokban nem férnek el (non collegiate students), szintén lakásfelügyelet alatt állanak. A kollégiumok legnagyobb része az egyetemmel összefügg, csak kevés van egyetemi ellenőrzés alatt működő magánosok kezén. Ilyen viszonyok mellett büszkén mondhatta a müncheni kongresszuson prof. Capitaine: »Diáklakásnyomorról, olyan értelemben, mint a kontinensen, Angliában nincs szó«.

Kihagyom a *németországi* diáklakásügy részletes ismertetését, a mely csak hosszabb tanulmányban foglalhatna helyet, csupán utalok arra, hogy a ki Berlinben lakott valaha, az a diáklakások ára, kényelme és szépsége tekintetében sokat beszélhetne a budapesti lakások rovására. A kisebb egyetemi városokban pedig még jórészt patriarkális viszonyok vannak. A németek azonban mindezzel nincsenek megelégedve, s a kongresszus óta keletkezett mozgalomra gondolva, bizonyos, hogy nemsokára még jobb és olcsóbb lakásokat teremtenek.

Még csak a *bécsi* diáklakásokra nézve említék egy-két adatot. Bécsben negyven év óta áll egy egyetemi lakásegyesület, a mely felekezetre és nemzetiségre való különbség nélkül száznegyvennyolcz diáknak ad ingyen lakást és orvosi segílyt. Ezenkívül a legtöbb másféle természetbeni segílyt is kap. Ugyanott az ebéd ára 50 fillér, a vacsora ára 24 fillér. Ujabban pedig elhatározta az egyetemi tanács, hogy diákothont létesít. Erre a czélra eddig körülbelül kétszáz ezer koronát gyűjtött.

Ha mindezek után azokra a »szerencsésekre« gondolunk, a kik a különböző nemzeti-ségi alapítványokból, vagy felekezeti és jótékonyági segílysből élő pesti internátusokba protekcióval és hosszú utánjárással végre bejuthatnak, akkor megérthetjük és méltányolhatjuk azt az izgatottságot, a mely a budapesti diákságot most elfogta. A diáknymort, de első sorban a diáklakásnyomort nálunk is a hivatalos tényezők: minisztérium, egyetem, főváros egységes eljárásával és intézményesen kell enyhíteni. A tudományos pályák megnehezítése, a tanulmányidő meghosszabbítása és a vizsgadíjak megrágitása ezt a feladatot kötelelesszerűen rója az illetékes tényezőkre. A szociális diákintézmények létesítése a pályák megnehezítésével szemben ugyanis csak minimális ellenérték.

Rubin László.